

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Atitudinea preotului

față de problema socială.

VI.

Dar preotul și din alt motiv trebuie să se ferească de-a tăbări mereu asupra aparițiilor externe ale mamonismului. O asemenea atențiune unilaterală, acordată unei manifestări a păcatului din om, trebuie să aibă urmări de-a dreptul fatale asupra acelor oameni, a căror egoism și dorințe după putere din întâmplare se manifestă sub forma altor păcate și caută alte mijloace ca să fie satisfăcute. Aceștia se vor considera pe sine neasemănat mai buni și mai superiori de cât „ceialaltii”, despre a căror instrăinare de Dumnezeu se vorbește într'una — deși în inima lor se resfăță poate patimi cari izvoresc din aceleași porniri pământeste, ca și mamonismul, de a cărui osândire răsună amvoanele.

E lucru foarte important, ca preotul să țină seamă și de asemenea efecte laterale ale propovăduirii sale. Iar când vorbește despre mamonism, trebuie să-l trateze cu o adâncă psihologie și nu cu superficialitatea frazeologiei socialiste, ca și când numai cei bogăți ar fi stăpâniți de el, ori ca și când acest păcat s'ar fi ivind numai începând cu o anumită cantitate de avere. De ce în toată literatura radical-socială nu se vorbește aproape de loc și despre mamonismul celor lipsiți de avere? De aceea, fiindcă chestiunea întreagă e privită superficial, numai din punct de vedere economic, nudintr'un punct de vedere mai adânc religios-psihologic. Dar cultul mamonului se găsește deopotrivă în toate clasele sociale. Cel mai mare milionar poate să fie un creștin adevărat, a cărui inimă nu e aservită de bani (să ne gândim la un mare mecenat al nostru, fără al numi cel mai mare milionar), și, dimpotrivă, cel mai sărac proletar

poate să fie un rob al mamonului de rangul întâi. Chiar cel ce astfel poartă lupta pentru urcarea plăților, încât prin ea periclitează ori jertfește cu totul bunuri mai înalte, chiar și acela este un mamonist. Conducătorii experți ai mișcării muncitorilor ne știu spune cât de ușor se lasă copleșiți de iubirea de argint, de „capitalism”, tot mai multe grupuri de muncitori, cari apoi rup solidaritatea cu soții lor. Cu tot dreptul zice un bun cunoscător al acestor lucruri: „E cu mult mai ușor să vorbești în sens socialist, decât ca să lucrezi în sens socialist, cu mult mai comod să nimercești capitalismul în adunările populare, decât ca să-l extirpezi din inima proprie, adevă de acolo, unde și-a înfipt adânc rădăcinile”.

Asemenea vorbe n'am cetit în toată literatura preoților socialiști — poate din acea cauză, fiindcă ei nu au un contact destul de concret cu lumea muncitorilor de astăzi, ori fiindcă au fost orbiți de un părtinitor sentiment de compătimire.

Noi nu avem nimic în contră, ca preoții să se ocupe de fenomene sociale concrete. Dar să se ocupe de ele cu gândul, ca să întoarcă pe oameni dela periferie spre centrul vieții, să le arete cât de mult însetoșează viața reală după suferințele ce i-le poate da creștinismul, să le demonstreze, cum tocmai creștinismul ține seamă de toată complexitatea vieții omenești, întorcându-o la temelii ei. Preoții, dacă se ocupă de fenomenele sociale, să nu le studieze numai din punct de vedere moral, ci și cu o adâncă psihologie, care să-i conducă până la cauzele cele din urmă ale lor, pentru ca să poată așeza săcurea la rădăcină.

Așa se cere ca să trateze preoții aparițiile externe ale mamonismului. Cu drept cuvânt te aștepti, ca tocmai dâșii să pătrundă adânc în psihologia acestui păcat, căci dâșii trebuie să înțeleagă mai bine,

cât de necesară este o asemenea pătrundere psihologică pentru pedagogia pastorală, pe care trebuie să o aplice față de mamonism. Dar durere, în predicile sociale aprinse de mânie nu găsim nimic din toate acestea! Toată puzderia diferitelor motive, din cari omul se leagă de bani, e trecută cu vederea. În schimb auzim repețindu-se într'una cuvântul „mamom”. Aceasta e tocmai așa, ca și când un pedagog ar tăbări într'una cu apostrofări generale în contra minciunii, dar nu s'ar lua nici odată osteneala să analizeze și să arete limpede diferitele motive ale minciunii, apoi să caute izvorul acestor motive până în cele din urmă ascunzișuri ale inimei. Cât sunt de diferite și motivele mamonismului! Câți oameni aleargă după bani, nu de dragul banilor, ci dintr'o inferioară poftă după plăceri, din pofta de a stăpâni pe alții, dintr'o rău înțeleasă iubire față de familie, dintr'un rău condus îndemn de a lucra, din zgârcenie, dintr'o crudă amintire a lipselor din tinerețe, din dorința de-ași asigura bătrânețele, — scurt zis, prin cuvântul „mamomism” n'am spus un singur lucru lămurit. Trebuie să pătrundem în toate motivele „vânătoarei după bani”, trebuie să le găsim izvorul comun și de acolo să începem vindecarea boalei.

Astfel privind lucrul, înțelegem rezoanele operației într'adevăr radicale, pe care evanghelia vrea s'o aplice pentru ca să taie din rădăcină cauzele cele mai ascunse ale rătăcirilor și degenerării noastre. Înțelegem, că desăvârșita eliberare a sufletului nostru din sclăvia lumii, pe care ni-o cere Mântuitorul, nu este propovăduirea unui idealist, care a fugit de lume, ori a unui visător, care ne vorbește din înălțimi siderale și care și-a pierdut orice legături cu realitatea vieții. Nu, ci El ne propovăduiește acea eliberare internă și ne dă puterea să o câștigăm tocmai din acea cauză, fiindcă

s'a coborât până la iadul încătușelor și al robiei noastre întregi. Când vrea să ne mântuiască de mamonism, El știe, cât de adânci rădăcini are pofta de avere în înclinările naturii noastre, cât de ușor ne pot băga în robia banului chiar și cele mai inofensive interese și cele mai bune sentimente ale noastre — dacă noi nu suntem vindecați radical de acea surdă alipire față de lucrurile trecătoare, care chiar și iubirea noastră și puterea jertferei de noi înșine o tulbură, o atrage în serviciul patimilor și în sfârșit o tradează și subjugă cu totul materiei. Tocmai prin această adâncă cunoaștere a celor din urmă motive a acțiunilor noastre se deosebește atât de mult creștinismul de tot ceea ce este morala și politica socială. Și având el o astfel de pătrundere în ascunzișurile și adâncimile naturii omenești, este în stare să ne arete soluția și medicina ce trebuie aplicată, ca să ne eliberăm de cătușele cu cari ne țin în robie duhurile rele ascunse în acele adâncimi.

Ce deosebire între o astfel de păstorie, care tinde la o înnoire a celor din'ăuntru ale omului și între acea combatere monotonă și abstractă a mamonismului, care în continuu îndreaptă privirile oamenilor asupra împrejurărilor și întocmirilor externe, ca și când ele ar purta vina pentru toate relele și nu ar fi, mai vârtos, numai expresia celor din lăuntru nostru, oglinda în care ne putem vedea propriul nostru suflet! De aceea, abaterea atențiunii dela adevăratele cauze interne ale robiei banului, care în oricare ordine socială va apare în forme nouă, e foarte primejdioasă și ea devine cu atât mai fatală, cu cât mai mult robia banului va fi considerată numai ca un blestem al instituțiilor sociale.

În ce privește adevărata combatere și reacțiune în contra mamonismului, putem învăța multe dela marii creștini ai trecutului, putem

FOIȘOARĂ.

O carte interesantă.

— „Notițe despre întâmplările contemporane” de Ioan cav. Pușcariu. Sibiu 1913.*

Acum de curând am primit un număr de exemplare din cartea postumă a cavalerului Ioan Pușcariu, spre a le distribui între intelectualii din protopopiatul Săliștei. Știind, că vă intruniți azi în număr mai mare în acest „cămin cultural”, înainte de a se începe consfătuirea la care ați fost invitați, nu-mi veți lua în nume de rău, dacă voi cerca cu acest prilej să vă spun câteva cuvinte despre cartea postumă, atât de interesantă, a cavalerului Ioan Pușcariu, și să vă îndemn, ca fiecare dintre D-Voastră să cumpărați câte un exemplar.

Aceasta e o carte de însemnări și notițe despre întâmplările contemporane, pe cari autorul ei a avut prilej a le cunoaște foarte de aproape, ca un bărbat, care a contribuit cu scrisul și cu activitatea sa la multe dintre ele.

Literatura noastră istorică este destul de săracă în memorii și însemnări autobio-

grafice. Tocmai de aceea ne este binevenită o astfel de scriere, rămasă dela un martor de frunte al trecutului nostru apropiat.

Deși elementul personal și subiectiv, din care pornesc asemenea scrieri, face ca valoarea lor să fie adeseori foarte discutabilă din punct de vedere al adevărului istoric, ele prezintă totuși un interes deosebit, dându-ne posibilitatea a pătrunde mai adânc în viața sufletească a celor dispăruți, înfățișându-ne scene intime, pe cari zadarnic le-am căuta în acte oficioase, ori în alte izvoare istorice, completând prin mulțimea și varietatea amănuntelor interesante în mod însemnat tabloul vieții din trecut și înviând astfel cunoștințele istorice.

Dintre oamenii noștri mai de seamă puțini s'au gândit să-și scrie amintirile despre întâmplările contemporane și să le lase posterității gata de tipar, cum a făcut Ioan cavaler Pușcariu, acest om treaz, muncitor neîntrecut, dispus de multeori spre ironie și sarcasm.

O parte din însemnările lui a aflat de cuviință a le publica în anul acesta Prea Cuv. Sa Dl Arh mandrit Dr. Ilarion Pușcariu. Iar partea a doua, care promite a fi și mai interesantă, prin faptul, că desvălește tainele politice de pasivitate, a rămas de ocământă nepublicată, probabil din considerație față de anume contemporani, activi și astăzi în viața politică.

Notițele cavalerului Pușcariu sunt un amestec de memorii și însemnări autobiografice. Dupăcum spune însuș autorul, n'a vrut să scrie o autobiografie, pentru că aceasta „poate avea o însemnătate istorică numai la bărbați mari, a căror viață e strâns legată cu istoria, pe care o completează faptele lor, iar biografia oamenilor mai mici se poate cu tot dreptul privi numai ca o însemnare cronică, ce poate avea numai un interes pentru cercul familiei”.

Socotindu-se între acești „mai mici”, autorul arată, că scopul notițelor sale nu e decât acela de a-și descoperi „vederile individuale, ca un martor ocular sau ca un unel care nu s'a putut subtrage dela contemplarea și dejudicarea faptelor istorice ce s'au întâmplat în preajma sa”. A crezut că e de lipsă a se asculta și „părerile opozite” pentru că numai așa se poate descoperi adevărul, deplin lăsând în voia cetitorului să primească din aceste notițe „numai ce crede, că are valoare reală”.

Deoarece cavalerul Pușcariu a luat parte activă la toate mișcările politice, bisericesti, sociale și culturale românești timp de peste o jumătate de secol, deoarece dânsul a fost adeseori în situațiuni înalte, cari îi dădeau posibilitatea să cunoască de aproape factorii cei mai importanți, oamenii și împrejurările cari au conlucrat la desfășurarea întâmplărilor epocii sale, e ușor de înțeles, că notițele sale istorice au în

multe privițe o valoare reală, înfățișând întâmplările contemporane sub un aspect deosebit de acela, sub care ne-am obicinuit a le cunoaște și a le privi până acum, dând despre bărbații mai însemnați ai epocii sale amănunte, cari înlesnesc o apreciere mai multilaterală a personalității lor și comunicând opiniile sale proprii de o remarcabilă originalitate. De sine înțeles, că adevărul exprimat în ele fiind adeseori discutabil, ca al oricărei opinii subiective, pentru o confirmare deplină are trebuință să fie controlat în chip serios și sprijinit cu argumente luate și din alte izvoare istorice, ori construite după analogia și psihologia oamenilor și a evenimentelor.

Ceeace face, ca notițele cavalerului Pușcariu să fie cetite cu multă ușurință, pe locuri chiar procurând plăcere și distracție, este forma vieaie, în care ele sunt scrise, expunerea nepretențioasă, șăgalnică a multor intimități și predilecția de a caracteriza a-nume persoane și situațiuni prin câte o anecdotă potrivită.

Spre a dovedi prin exemple afirmațiunile de mai sus, îmi veți permite să vă citesc câteva specimene interesante din această carte.

Iată d. e., cum caracterisează contemporanul Pușcariu relațiile dintre cei trei eroi naționali ai Românilor ardeleni din anii 1848-9:

* Conferință ținută la întrunirea intelectualilor din cercul Săliștei în „căminul cultural” din Săliște la 6 Iulie 1913, de Dr. Ioan Lupuș.

învăța să căutăm și să scoatem la iveală, tocmai într'un timp atât de materialist, ca al nostru, sămburele cel mai spiritual al creștinismului, în loc ca să facem politică economică.

Cu cât mai adânc și mai temeinic e, spre pildă, răspunsul pe care Francisc de Assisi l'a dat contemporanilor săi despre mamonism, decât tot ceea ce știu să ne spună reprezentanții moderni ai creștinismului social-politic! Căci aceștia pornind dela ideea, de altfel adevărată, că creștinismul trebuie să se valideze și ca putere socială, îndreaptă privirile omului tot asupra vieții externe, în loc ca, tocmai cu considerarea la stărele culturale de astăzi, să-l elibereze din robia lumii prin adâncirea și îmbogățirea lumii sale interne.

„Sărăcia de bună voie“ a lui Francisc de Assisi a fost, fără îndoială, o putere vindecătoare de rangul prim. De sine înțeles, că noi nu voim să o recomandăm ca program social pentru timpul de azi. Nici Francisc n'a prezentat-o ca program general de cultură, cum a făcut Tolstoi, ci a realizat-o numai într'un cerc restrâns, a cărui spirit și idei fundamentale au avut o influență educativă asupra conștiințelor și însemnătate pentru dezvoltarea culturii. Din ideile care l'au călăuzit pe el putem scoate și noi învățătura, că trebuie să înfrângem tirania pretențiilor și a trebuințelor în oamenii singuratici, dacă voim să pătrundem până la rădăcina idolatriei banului. Influența lui Francisc se resimte și astăzi, fără să ne dăm seamă, în adâncimile conștiinței noastre sociale.

Pentru mii de oameni săraci a ușurat depresiunea umilitoare a sărăciei, la mii de bogăți le-a răpit fala bogăției, a despoiat de valoare obiectul, care formează pricina între acele două clase de oameni, a pus în centrul preocupărilor eliberarea sufletescă de robia averii și de instinctul spre putere, și prin propria sa viață a dovedit și a preamărit în mod cuceritor realitatea unei lumi mai înalte. Paralizând și înăbușind el astfel, prin trezirea unor trebuințe mai adânci și prin dorința după valori mai superioare, lăcomia nesățioasă după câștig material, a avut o influență regeneratoare, nu numai asupra unor oameni singuratici, ci și asupra societății, trezind în sânul acesteia puteri, care pe încetul, dar în mod sigur, au lucrat la înnoirea vieții sociale.

(După Fr. W. Foerster). Dr. N. Bălan.

Iancu, Bărnăuțiu, Șaguna.

La adunarea din Blaj Iancu sosi în capul muntenilor ca comandant al lor și era aci ocupat mai mult cu susținerea ordinii între popor, decât cu afacerile meritore ale adunării. În urma persecuțiilor în contra oamenilor, ce au luat parte la această adunare, Iancu încă se retrage la Sibiu, unde nici odată nu lipsește dela convenițele cotidiene ale Românilor la curtea Mediasului. Aci în Sibiu Iancu intră cu Bărnăuțiu în legături de amicitie intimă încât Bărnăuțiu era idolul lui Iancu și cuvintele acestuia erau sancta scriptură pentru el. Dar nici Bărnăuțiu nu avea o creștere pentru viața practică din lume, ci era un idealist cu totul izolat de lume. Lumea lui era filozofia lui Kant, motivele lui erau consecvența logică, în care se încurcase ca fost profesor de filozofie, iar în privința procedurii în afacerile politice el ca ascultător de drepturi nu putea eși dintre foliantele codicelui Justinian, ca și când Ardealul s'ar guverna numai prin consuli romani.

La organizarea insurecției poporului, Iancu se făcu prefect în munții Abrudului, unde muntenii sub conducerea lui Axente Severu și a lui Simeon Bălinț se apărară bărbătește în contra Ungurilor, până la ocuparea Ardealului prin Muscali. Viața aceasta furtunoasă și rășboinică a lui Iancu încă nu a fost aptă de a-l introduce în direcțiunea unui om da salon, precum s'ar fi

Din parlament. Vineri și Sâmbătă s'a continuat în dietă discuția asupra legii de presă. A fost de față și opoziția maghiară. Săptămâna aceasta dieta nu ține ședințe, ci discuția asupra legii de presă se va continua abia săptămâna viitoare.

Decorat. Alțeta Sa regală Principele Carol al României a fost decorat din partea Monarhului nostru cu marea cruce a ordinului Sfântul Ștefan.

Delegațiunile. Sesiunea ordinară a delegațiilor s'a deschis ieri, Marți, în Viena. Astăzi delegațiunile se vor prezenta în fața Majestății Sale, Monarhului, pentru a asculta mesajul de tron, apoi își vor începe activitatea. Întâi își va face ministrul de externe, contele Berchtold, expusul asupra politicii sale externe, din trecut și din viitor, care probabil va fi criticată cu esprime din partea opoziției, dela noi și din Austria.

Limba maghiară

în școlile noastre confesionale.

De Dr. Ion Mateiu.

III.

Care e însă situația într'o comună curat românească? Aici totul cade în sarcina școlii. Elevul nu poate învăța limba, decât exclusiv în școală. Prin urmare, învățătorul trebuie să desvolte aici o muncă uriașă. Mediul, viața nu-l ajută de loc. El stă în acest punct cu desăvârșire izolat și împreună cu el și elevii. Luând ca model o școală nedivizată, cu 13 ore de maghiară la săptămână, ar cădea în calcul mediu pe fiecare curs 2 ore la zi. Deci 2 ore de maghiară față de 22 ale zilei, în cari nu se mai întâlnește cu ea. Pe lângă aceasta trebuie să mai ținem seamă de o mulțime de mizerii. Lipsa de cunoștințe temeinice în J. maternă, lipsa rechizitelor de intuiție, lipsa de cărți, absențările dese ale elevilor, reducerea timpului de instrucție în urma ocupațiilor economice ale populației, dar cu deosebire lipsa mediului chemat să sprijinească întărirea cunoștințelor de l. maghiară. Ce rezultate se pot aștepta între astfel de împrejurări? După experiențele bărbatilor de școală: cele mai nemulțămătoare și mai pesimiste. Iată câteva probe, pe cari D-Voastră, răzimați pe experiențele ce le-ați făcut, veți avea ocazia să le verificați sau să le infirmați. Mai întâi experiențe personale. Eram învățător la școala din Săliște. Veți ști probabil, că această școală cu 10 învățători este poate cea dintâi în toată mitropolia noastră. Eu aveam clasa a III-a. Conform planului de învățământ, predam l. maghiară în 6 ore la săptămână. Ca om tinăr, înșuflețit de problemele școlii și ale educației, aveam toată râvna

cerut dela un erou după depunerea armelor.

Iancu a plecat la Viena, unde Nemții erau curioși să vadă pe marele erou al Românilor, ceea ce lor le-a și succes pe o cale foarte ușoară, pentru că Iancu, cum a ajuns în Viena, întâlnindu-se acolo cu studenții români, după vechiul obicei, mergea în toată seara la vre-o berărie, unde cântau și benchetuiu de se mirau Vienezii. Șaguna, care pe timpul acela încă se afla în Viena, auzind de aceasta cheamă pe Iancu la sine și îi zise: „Domnule Iancu, d-ta ești un mare bărbat al Românilor, dute și ia la Hotelul Munsch sau la altul patru-cinci odăi în chirie pe opt zile, și-ți pune un lacheu livrat la ușă, apoi aruncă-te bine îmbrăcat într'un fiacăr și începe a face vizite, dela președintele ministerial până la cel de pe urmă ministru, apoi pe la comandanții supremi militari și le spune că „eu sunt Iancu“; apoi întorcându-te în quartir așteaptă dela ei contravisitele până în 8 zile, iar a 8-a zi fă-te nevăzută, căci numai așa îți vei susține nimbul d-tale și al națiunii“.

Iancu însă nu avu alta mai degrabă de-a face, decât întâlnindu-se cu tinerimea română, îi spuse cele auzite dela Șaguna. „Hei! — strigă tinăra nație: Șaguna vrea ca să te duci din Viena, ca să mănec el singur colacii!“... (Va urma).

necesară unui învățător constient, iar elevii erau inteligenți cum sunt în general Săliștenii. Deci condițiile cari să asigure un rezultat multă-mitor erau date. Realitatea însă m'a desmîșit. După 9 luni de muncă, în Maiu, inspectorul regesc ne-a vizitat școala. Elevii mei răspundeau bine la întrebările ce le puneam în cadrul materialului învățat. Dar îndată ce li s'a dat întrebări de altă natură, din domeniul vieții și nu din acela al materialului pertractat, elevii s'au poticnit și n'au mai putut da răspunsuri. Pentru ce? Pentru că în afară de școală ei nu mai aveau ocazie să audă limba maghiară și astfel nu se puteau mișca decât în cadrul îngust al celor învățate în școală. Aceeaș constatare s'a făcut și în celelalte clase. Astfel toată stăruința noastră încordată s'a dus așazicând în vânt. Școala nu putea pregăti pentru viață.

Vestitul sociolog învățat *Oszkár Iászi* s'a ocupat și el de chestiunea aceasta importantă, cercetând personal mai multe școli primare românești. Rezultatul experiențelor sale îl dă în o operă voluminoasă și temeinică din care spicuesc câteva cazuri de interes direct pentru noi. „Intr'o comună în care și Iancu Benedek a recunoscut frumoasele rezultate ale învățătorului, o fetiță mă salută cu „kezét csökölöm“. Însă la întrebarea mea plină de bucurie „hová mégy kis leány“ n'a putut răspunde nici un cuvânt, pe când la întrebarea românească „unde mergi“ mi-a dat răspuns ireproșabil. Agrăind apoi o mulțime de băieți de tot felul, precum și adulți, la nici o singură întrebare ungurească n'am primit răspuns. Dela primăria comunală am primit deslușirea, că învățătorul „muncește cu cel mai frumos succes“ dar numai patru oameni (din 4000 locuitori) știu ungurește, însă și aceștia au învățat la armată, sau trăind la oraș. În altă comună însuși învățătorul mi s'a lădat cu rezultatele sale frumoase. Dar n'am găsit un singur băiat, care să fi fost în stare a se exprima logic, cel mult dacă puteau răspunde la întrebări stereotipe d. p. milyen színű az asztal? și alte asemenea rezultate de „învățământ intuitiv“. (cf: A nemzetekiallakulása és a nemzetiségi kérdés. Budapest. 1912 p. 475 și urm). În alt sat preotul român se mândrește cu rezultatele școlii obținute în l. maghiară. Provoce pe un băiat cu o față foarte inteligentă, și-l întreb: „Hogy hivnak?“ Nici un răspuns. Preotulsare întru ajutor: „Întrebați așa:“ „Hogy hivnak tégedet?“ căci el așa a învățat. Și în adevăr, la întrebarea mea amplificată am primit răspuns precis, spre marea glorie a instrucției populare maghiare“. (o. c. p. 476-477.)

Aceste cazuri concrete își găsesc confirmarea și într'o carte a cunoscutului bărbat de școală maghiar, astăzi mort, *Halász Ferenc*, fost consilier în ministerul de culte și instrucție publică, secția școlilor primare. Iată ce concluzie categorică face el în lucrarea sa: „... De altfel trebuie să declarăm, că scopul fixat în învățarea limbei maghiare, ca anume, elevul să fie în stare a-și exprima curat ungurește cunoștințele câștigate, fie în mod original, fie prin învățare, apoi să fie în stare a preda gândirile sale în mod logic și corect, și în fine să le știe scrie corect, cu un cuvânt, să învețe a vorbi bine ungurește, acest scop nu se poate și nu se va putea realiza în școlile cu limba de propunere „nemaghiară“. (Allami népoktatás, Budapest, 1902 p. 124). Părerea aceasta o are Halász nu numai cu privire la școlile noastre confesionale, ci și relativ la cele de stat, cari funcționează în comunele ro-

mânești. Iată cum se exprimă el: „In comunele cu desăvârșire izolate, încunjurate din toate părțile de sate locute de naționalități, rezultatul obținut de școlile de stat, în privința limbii și spritului maghiar, se pierde în cea mai mare parte. Elevii învață în școală să vorbească bine ungurește, dar fiindcă după părăsirea școlii nu mai aud vorbă ungurească, decât atunci când să rătăcește vre-un străin în satul lor, sau se duc ei la oraș, rezultatul frumos ce s'a obținut dispare încetul cu încetul“ (idem-ibidem p. 107).

Voiu mai cita o părere, și încă chiar a unui inspector regesc, cuprinsă într'un raport al său relativ la o școală cu limba de propunere nemaghiară. „Rezultatul general al instrucției e bun. Învățătorii propun cu stăruință conștiințioasă și cu mult simț practic. Școala întreagă este în general practică și s'a la nivelul pedagogic necesar; în conducerea ei observi mâna stăruitoare și cu praxă a directorului. Învățătorii sunt calificați, știu ungurește, metoda lor în instrucție și educație e co-răspunzătoare, viața socială și atitudinea lor patriotică e inexceptională, după cât știu...“

Dar oare învață copiii ungurește? Instruirea limbei se face metodic și practic, dar cu toate acestea copiii nu învață să vorbească ungurește, pentru că în școala cu limba de propunere străină, nici pe lângă cea mai mare stăruință nu și poate însuși elevul — cu puțința de a și vorbi — limba aceea, din care n'aude acasă nici un cuvânt“. (cf. Országgyűlési Értesítő din 23 Aprilie 1907, în vorbirea deputatului sas Gustav Lindner). În această mărturisire prețioasă am avea deci o confirmare competentă a inexecutabilității § 19 din lex Apponyi.

Impărtășindu-vă aceste păreri competente relativ la propunerea limbei maghiare, rămâne ca D-Voastră să constatați întrucât ele pot fi confirmate prin experiențele ce le-ați cules zilnic în școlile noastre.

† Nerva Hodoș.

În legătură cu cele publicate în numărul nostru din urmă, mai amintim, că la actual înmormântării mult regretatului *Nerva Hodoș*, în afară de membrii familiei și de numeroși sibieni, a participat și dna *Manetta Rosetti* nepoata lui C. A. Rosetti și dl *Nicolae Racolta*, fost deputat, mare proprietar din București.

Între coroanele depuse ni-am însemnat marea cunună de flori naturale a funcționarilor Academiei Române, colegi ai decedatului, apoi a văduvei neconsolate și a celor 4 copii orfani, a lui *Ulpian*, fratele decedatului, a doamnei *Joe Bengescu*, doamnă de onoare a M. Sale Reginei României, a dnei *Maria Horia Rosetti* și altele, iar o frumoasă jerbă de flori a depus doamna *Elena general Perticari*.

Dintre depeșele de condolență, primite de familie, dăm aci următoarele, sosite din București:

Sunt din toată inima alături de voi.
Alecsandru Davila.

Funcționarii Academiei depun lacrimi de durere pe sicriul iubitului coleg pierdut.

Bianu, Duca, Lugosanu, Nergu, Cuțiana, Albini, Vladimirescu, Grecescu, Pop, Tudorescu, Cojocaru, Stanculescu, Ionescu, Chebap, Dumitrescu, Odor, Moșil, Abdeavni, Zaharia, Lazur, Arginteanu, Ștefan, Sava.

Luăm partea cea mai vie la marea nefericire, ce te-a lovit. Suntem cu toată inima lângă tine.

Didine și George Lambru.

Rog familia să primească părerile de rău ale Academiei pentru pierderea fostului ei funcționar.

Președintele Dr. Istrale.

Regretând durerosă pierdere ce încercați, rog primiți condoleanțele mele.

Comăneanu, directorul camerei deputaților.

Luăm parte mișcați la marea voastră durere.

Iorga.

Dureroasele mele condoleanțe.

Advocat Rosental.

Adânc cuprins de durere, transmit sincerile condoleanțe. Fie-i țărâna ușoară.

Ranetti.

Luăm cu inima parte la cruda voastră durere.

C. Dobrescu.

Plâng împreună cu voi pierderea mult iubitului frate Nerva. Rog prezintă doamnei Hodoș adâncă noastră părere de rău. Fie-i mămăria eternă.

Butculescu.

Din Arad s'a primit următoarea depeșă:

O lacrimă fierbinte, sincere condoleanțe și țărână ușoară la mormântul nobilului și dragului Nerva.

Oncu.

Din protopresbiterate.

Conferență preoțască în tractul M.-Oșorheiu.

Marți în 22 Oct. s'a întrunit preoțimea din tractul Mureșoșorheiu în comuna Cerghidul mare la conferință preoțască.

Conferinței îi premerge sfta liturgie, oficiată de preoții Alexandru Borda din Egerseg, Eremie Lădoșan din Sânger și Dumitru Vidrighin din Sânbenedic. Predica a rostit-o părintele Alexandru Borda. A fost ascultată cu multă atențiune de credincioșii comunei, cari s'au prezentat într'un număr destul de frumos la sfta biserică, deși a fost zi de lucru.

După sfta liturgie s'a servit parastas pentru neuitatul nostru Aurel Vlaicu, din partea dlui protopop Ștefan Rusu, împreună cu mai mulți preoți, iar răspunsurile duioase, cari au stors lacrimi din ochii celor ce l'au cunoscut pe neuitatul nostru Aurel, le-a dat corul preoților. După terminarea părăstasului dlul protopop într'o predică frumoasă arată cine a fost acel Aurel, pentru care s'a servit părăstasul. A fost ascultată cu încordată atențiune. Apoi s'a cetit rugăciunea invocării Duhului sfânt.

La orele 11, după terminarea sftii liturgii, ne-am întrunit la conferința preoțască în școala confesională. A luat parte până în sfârșit și popor mult din comună, în frunte cu dl notar comunal Ioan Bindea, fiu al comunei, care mult a luptat și luptă și astăzi pentru binele bisericii noastre, dară mai mult a luptat pentru existența școlii noastre confesionale, care în urma certelor confesionale, dar mai ales personale, era pe marginea prăpastiei.

Conferința o deschide dl protopop Ștefan Rusu printr'o remarcabilă cuvântare despre datorițele preotului în și afară de comună.

Conferența din anul curent a fost mai bine cercetată, lipsind numai 2 preoți, cari și-au înaintat scuzele, dară nu s'a primit decât numai la unul, iară celalalt a fost pedepsit cu 20 coroane în favorul fondului protopresbiteral.

Urmează comunicarea mai multor rezoluțiuni consistoriale, cari toate se iau la cunoștință cu plăcere.

Tema „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor din acele comune, în cari nu avem școli confesionale” lucrată de preotul Ioan Bobletec din Nesna, a fost ascultată cu multă plăcere. După cetire s'a încins o discuție vie asupra temei, la care au luat parte mai mulți preoți, iară după discuție tema s'a declarat de succasă. Tot asemenea s'a declarat de succasă predica și serviciul divin.

Tema „Chestiunea învățăturilor secrete, cauzele ivirii lor și mijloacele de combatere” de preotul George Branea din Vidrășeu, nu s'a lucrat, fiindcă timpul de pregătire a fost prea scurt, deci s'a amână pe conferința viitoare.

Să cetesc rapoartele grupurilor religioase și se predau prezidiului rapoartele anuale despre mărturisirea preoților în decursul anului.

Conducătorul unei grupe religioase, preotul Partenie Mathei face propunerea, că de aici înainte să nu mai facă fiecare preot raport despre progresele obținute în parohia sa în decursul anului, ci conducătorul grupelor religioase să facă un singur raport despre progresele fiecărui preot, prin ce s'ar ușura și controlarea rapoartelor din partea dlui protopresbiter. S'a primit cu unanimitate din partea conferinței.

Fiind timpul înaintat, după ce s'a alege comisiunea pentru pregătirea programului conferinței viitoare și după ce s'a statorește și locul conferinței viitoare, dl protopresbiter prin puține cuvinte declară conferința de închisă la orele unu și jum. p. m.

Ne-am dus toți la casa preotului local, Petru Popp, unde s'a vizitat arh'va parohială, care asemenea s'a aflat în ordine.

Terminate fiind toate agendele conferinței, ne-am întrunit la masa bogată a părintelui local, unde la timpul sau nu au lipsit nici toastele obicinuite. Primul toast l'a ridicat dl protop. Ștefan Rusu într'u sănătate Excelenței Sale Domnului Arh. și Mitrop. Ioan Meșianu, inițiatorul conferențelor preoțesti. S'a mai toastat pentru domnul notar Ioan Bindea, care a luat parte și la masă, apoi pentru preotul local și doamna etc.

După masă, la invitarea dlui protopresbiter s'a făcut vizită dlui Petru Șogan, mare proprietar în Cerghidul mare. Am fost primiți cu multă dragoste și bucurie. Mare a fost bucuria doamnei bătrâne, care a văzut acum pentru prima dată un număr atât de frumos de preoți întruniți în castelul domniei sale.

În sfârșit după ce am petrecut și aici câteva momente de bucurie sufletească, ne-am depărțat fiecare la casele noastre.

Vidrășeu, la 1 Noemvrie, 913.

George Branea
paroh.

NOUTAȚI.

Din cauza sftii sârbători, „Arch. Mihail și Gavriil”, numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni, la ora obicinuită.

Parastas. Astăzi, Mercuri, la orele 8 dimineața s'a oficiat parastas solemn în catedrala din Sibiu pentru odihnasufletului reposedatei Impărătese și Regine Elisabeta, prin Excelența Sa, Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu, asistat de P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, vicariu arhiepiscopesc, de P. C. Sa, Protosințelul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial, de protopresbiterii Lazar Triteanu și Dr. Ioan Stroia și de diaconul Demel. Câmpianu. Au fost de față elevii și elevele dela toate școlile noastre, cu profesorii și învățătorii lor.

Răscumpărare. Dl Victor Fineu, controlor consistorial, răscumpărând felicitările de ziua onomastică, — donează fondului pentru ajutorarea copiilor săraci din Sibiu-Cetate suma de 10 cor.

Municipale. Comitetul central comitatens s'a întrunit în ziua de 15 Noemvrie a. c. și a stabilit lista candidaților pentru alegerile municipale din 26 l. c. Cu îndeplinirea hotărârilor aduse s'au încredințat comitetele cercuale de pe teritoriul comitatului.

Avis. Reuniunea română de muzică din Sibiu își va ținea adunarea generală Duminecă, în 10/23 Noemvrie 1913, la orele 11 a. m. în sala de probe dela „școala centrală”.

Vasul „Imperator”. Cel mai mare și mai luxos vas, care circulează pe mare între Hamburg și America, e vasul „Imperator”, care însă numai de două ori a putut face drumul până la Nev-York și îndărăpt, și a trebuit să fie scos din circulație, pentru că s'a constatat, că e rău construit și are trebuință de o reconstruire radicală. Societara de navigație Hamburg-America, proprietara vasului „Imperator”, a intentat proces de despăgubire fabricii care l'a construit.

Un ordin ciudat. Cetim în ziarele din capitală, că ministrul de războiu ar fi dat o ordinațiune, prin care îndrumă comandantii supremi militari, se poarte în viitor corespondența cu regimentele armatei comune, cari se întregesc de pe teritoriul Ungariei, exclusiv în limba maghiară, chiar și în cazul, dacă unul sau altul dintre regimentele acestea s'ar afla pe teritoriu austriac. Tare ne vine a crede, că e o mistificare ori o neînțelegere la mijloc. Pentru că are înțeles, se fie îndrumată comandantii supremi militari se corespundeze ungurește cu autoritățile civile din Ungaria; dar ca în sânul armatei comune, a cărei limbă de comandă e cea germană, să se poarte corespondența ungurește între comandantii și inferiorii, e ceva de neînțeles!

Al patrulea Dreadnought. Al patrulea vas mare de războiu al marinei noastre, la care se lucrează cu mare sârguință în Fiume și care costă 70 de milioane, va fi gata peste două luni și în cursul lunii Ianuarie va fi slobozit pe apă.

Promoție. În 15 l. c. a fost promovată ca Dr. în științele juridice la universitatea din Cluj Dl Teofil Baciu, fiul parohului din Nădejul-săseș.

Licităție. În 26 Noemvrie la orele 9 dimineața se ține licitație la gara din Sibiu. Se vor vinde diverse lucruri, cari nu au fost luate în primire din partea acelora, la adresa cărora au fost trimise.

Se mărită sufrageta. Din Londra vine știrea senșională, că conducătoarea sufragetelor, cari lucră cu arme nu tocmai alese și permise pentru acordarea de drepturi politice și pe seama femeilor, d-soara Silvia Pankhurst, e mireasă. S'a logodit cu medicul Tanner din Londra. A dat însă asigurarea colegelor sale, că va lupta și mai departe în fruntea lor pentru drepturile femeilor, fiindcă și mirele ei e un mare aderent al mișcărilor feministe!

Tragedie familială. Soția presidentului camerei din Șvedia a murit în mod subit, în urma unei apoplezii. Tot în urma apoplezii a murit apoi la câteva ore și bărbatul ei, astfel, că ambii au fost deodată înmormântați.

Au fugit din temniță. Din temnița judecătorei de ocol din Sarajevo au fugit într'o noapte din săptămâna trecută trei înmormântați, dintre cari unul era condamnat la moarte prin ștreang pentru omor săvârșit asupra unui birjar. Celalții doi erau apoi doi hoți periculoși. Intreaga poliție și jandarmerie li caută acum, dacă va mai putea pune mâna pe ei.

Sfășiați de un mistreț. Vineri după amiază și-a făcut apariția pe la marginea comunei Veseș, din apropierea Blajului, un mistreț mare, care s'a aruncat asupra tinărului George Oprigan și i-a rupt din sold piciorul drept, apoi asupra unui Sas, căruia i-a rupt mâna dreaptă, făcându-o bucăți. Amândoi au fost duși la spitalul din Sânmărtin spre îngrijire.

Din secretele diplomației. Se spune, că după încheierea păcii dela București ministrul de externe austro-ungar a adresat o notă diplomatică guvernului sârbesc, în care îi comunică acestuia, că monarhia austro-ungară își revindecă dreptul de a exerceră protectoratul asupra catolicilor, cari fac acum parte din statul sârbesc. Guvernul sârbesc a răspuns numai decât, că recunoaște îndreptățirea monarhiei austro-ungare de a cere să exerceră protectoratul asupra catolicilor de pe teritoriul statului sârbesc, dar crede, că va recunoaște și ministrul ei de externe îndreptățirea Sârbiei, de a cere să exerceră și ea protectoratul asupra bisericii gr. ort. sârbești din Austro Ungaria!.. Ministrul nostru de externe n'a mai răspuns nimica!

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sarace al Reuniunii meseriașilor români sibiieni au mândăruit: Ion Cristea, croitor (Zlatna), Petru Nicola, cleric, aplicând pe Nistor Toader la faurul Méhes, Ion Jordan, învățăcel croitor, câte 50 bani; Victor Damian, propr. (Zlatna), Gav. Ciontea, ec. (Deda), aplicând pe fratele său Iovu la pantofarul Inze, Nic. Căndea ec. (Săliște), aplicând pe fiul său Constantin la rotarul Méhes, Achim Oancea, inv. penz. câte 20 bani; Ion Pop, inv. zugrav de case, 40 bani; Nic. Barbu, inv. lăcătuș 75 bani; Constantin Proca, paroh (Râșnov), cor 250; Ion Băncilă, paroh (Ripa-Rinet), 1 cor; George Marină, (Sibiu) în amintirea cumnatei sale Dobra Băra (Râșinari), 50 bani; econ. G. Opreanu (Mercuria), aplicând pe fiul său Ilie la lăcătușul Vasile Popovici, Const. Popovici, paroh (Slimnic) și G. Câmpianu, sodal lăcătuș, câte 20 bani.

Cărți și reviste.

Cărți noue de școală. Au apărut cărțile: „Magyar olvasókönyv”, pentru anii de școală II—III, IV și V—VI de Iuliu Crișan, inv., revăzute de Preaon. Domn Dr. Ioan Lupăș, protopop. Toate aceste cărți se pot procura numai dela Librăria arhiepiscopială din Sibiu. Prețul: anul II—III, 50 fil., anul IV. 80 fil., anul V—VI. 1 cor. 20 fil.

O carte folositoare. Domnul Xenofon Roman, căpitan în regimentul de infanterie 63 din Bistrița, a avut norocoasa idee de a compune un manual instructiv pe care ficiorii noștri înrolați în diferitele regimente îl vor putea folosi și își vor putea ușor însuși cunoștințele necesare la serviciul militar. Această carte e scrisă pentru suboficieri și soldații armatei austro-ungare, mai cu seamă pentru cei dela infanterie. Însă și soldații din celelalte trupe vor găsi în ea multe lucruri, cari le vor fi de folos. Cartea se estinde pe 165 pagini și se împarte în conformitate cu regulamentele prescise pentru serviciul militar în 3 părți și anume: a) Estras din regulamentul de serviciu; b) serviciul în câmp și c) datorițele personale ale soldatului. Se poate procura dela adiutantul regimentului 63 din Bistrița cu prețul de 90 fileri, precum și direct dela autor sau dela librăriile noastre românești. Atragem atențiunea preoțimei și învățătorimeii noastre asupra acestei cărți spre a o recomanda spre procurare și studiere acelor tineri ai noștri, cari sunt chemați a face serviciul militar, pentru-că cunoscând-o înainte, vor fi scutiți de multe greutăți la începutul serviciului. Felicităm pe dl căpitan Roman, că a dat în mâna ficiorilor noștri această carte a cărei lipsă s'a simțit și până acuma.

„Luceafărul”, revistă pentru literatură, artă și știință, Nr. 21, 1913, a apărut cu următorul cuprins bogat și variat: Gheorghe Murnu: Evenimentele din Balcani și Aromânii. G. Topârceanu: Balada popii (poezie). I. A. Brăt.-Voinești: Scrisori din Campanie. Zaharie Bărsan: Bolnava (poezie). Liviu Marian: Legătura din urmă. Maria Cunțan: Cântece (poezie). Mihail Sadoveanu: Scrisoare. I. A. Basarabescu: După războiu. T. Murășan: Cântecul rezervistului (poezie). P. Papazissu: Dealungul Perimului. D. Nanu: Alarma (poezie). Z. Bărsan: Nici o bucurie fără jale. I. U. Soricu: Farmec. Un gând hain (poezie). Cronici: Ion Grecu: Compania dramatică V. Antonescu, Victor Stanciu: Fonografică fotopneumatică. Însemnări: Cuvinte adevărate. Manasse. Congresul partidului liberal din România. Un fotograf amator artist. Iubileul gimnaziului din Năsăud. Spicuri. — Bibliografie. Ilustrațiuni: Ioan Al. Brătescu-Voinești, C. Sandu-Aldea. N. Beldiceanu. Mihail Sadoveanu. Emil Gârleanu și I. A. Basarabescu. Suboficieri companiei I-a, reg. 6 de Vânători. G. Topârceanu. D. Nanu. I. A. Basarabescu. Sfîntirea monumentului lui Badea Cârțan la Sinaia (August. 1913).

Să contribuim la fondul ziaristilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit și econ. Ardeleana” în Orăștie-Szászváros.

Poșta ultimă.

Chestiunea croată.

După cum se anunță din Budapesta, pertractările lungi, cari au avut loc între contele Tisza, ministrul-president ungar, și bărbații politici croați, au dus la bun rezultat. În curând vor fi stări normale politice în Croația și Slavonia. Guvernul ungar a acceptat condițiunile Croaților și în timpul cel mai scurt baronul Skerlecz, comisariul regesc de acuma, va fi numit ban al Croației, iar alegerile pentru dieta croată vor fi ordonate încă în cursul lunii acesteia, astfel, ca dieta Croației să se poată întruni încă înainte de anul nou.

Teatru.

O păreche interesantă, modernă, ni s'a prezentat Luni pe scena teatrului, în piesa hazlie: „Das Paar nach der Mode”. Dumnealui în dreapta, dumneaei în stânga, până era se-și dee cu capetele de părete, dar atunci și-au venit în fire, s'au întors amândoi la calea bună, și au trăit în fericită căsătorie. Piesa a plăcut foarte mult pe alte locuri. Publicul sibiian însă nu s'a prea însuflețit pentru ea, probabil din motivul, că pe la noi nu prea sunt astfel de exemplare, caracterisate foarte bine de dlul Wonger și dsoara Norden. Au fost la locul lor în piesă și celalții artiști: domni Olden, Thiele, Schenk și artiștii Bongar, Fontane, Barthelmi și Moree. Eri, Marți, s'a dat cu mare succes opereta „Die Fledermaus”. Teatrul pliu. Astăzi se dă a doua oară comedia „Mein alter Herr” iar mâine, Joi, „Der lachende Ehemann”, operetă nouă.

Somare.

Pe baza § ului 9 al statutelor în virtutea §-ului 170 al articolului de lege XXXVII din 1875 proprietarul acțiunilor Nr. 1308 și 1309 ale institutului de credit și economii societate pe acții „Zlăgnea” prin aceasta este provocat, ca în termen de 30 zile să solvească rata restantă după acestea acțiuni, dimpreună cu toate accesoriile, căci altfel acțiunile se vor considera de nimicite și în contra lui se va purcede în sensul § ului 171 al legii comerciale.

(318) 1-3

Direcțiunea.

Nr. 872/1913 protbit.

(319) 1-3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din Hașfalau (Héjjasfalva) protopresbiteratul tractului Sighișoara, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1200 coroane, din cari 600 coroane din cassa bisericii, iar restul de 600 coroane dela stat, eventual din centru, cvartir în edificiul școlii, și relut de grădină 20 coroane.

Pe lângă datorințele impuse prin lege, învățătorul ales este obligat a instrui și conduce elevii la serviciile divine în Dumineci și sărbători, și a cânta cu ei răspunsurile liturgice și în decursul ferilor de vară.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să se aștearnă subscrisului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Sighișoara, 3/16 Noembrie 1913.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 411/1913.

(316) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător, devenit acum vacant, la școala populară a comunei bisericesti gr.-or. Săcătura se publică concurs cu termenul 15 Noembrie 1913 st. v.

Dotarea este: 1000 coroane dela comuna bisericestă din repartiție, iar întregirea recerută din ajutorul cerut dela stat, locuință și grădină.

Doritorii a ocupa acest post să trimită rugățile lor concursuale cu documentele recerute la oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor (Topánfalva) și să se prezinte poporului spre cunoaștere.

Va fi dator a propune religiunea, a ține școala de repetiție și a cânta cu copiii la sf liturgie.

Câmpeni, 31 Oct. 1913.

Romul Furdul
protopop.Săpunul Steckenferd
din lapte de crin

de Bergmann și Comp. Tetschen a/Elbe rămâne și va fi neîntrecut în efectul său contra lăntărilor, precum și indispensabil pentru îngrijirea rațională a frumuseții și pielei, ce prin scrisorile de mulțumită zilnic intrate necondiționat se confirmă, à 80 de bani bucata se află în farmacii, drogherii și parlumerii etc. Asemenea e minunat aprobată Crema de crin a lui Bergmann „Manera” pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame, în tuburi à 70 fil. se află pretutindeni. (48) 35-40

Pescariul cu stiuca cea mare în spate este semnul Emulsiunii Scott adevărate și numai aceasta este făcută după rețeta Emulsiunii lui Scott.

După ce însă sunt multe imitațiuni mai mult sau mai puțin reușite, a căror pachetare seamănă cu Emulsiunea Scott cea adevărată, la cumpărare să fiți cu băgare de seamă la marca pescarului și să expediați înapoi toate imitațiunile.

Prețul unei sticle originale este 2 cor. 50 fil. Trimiteți în marce postale 50 fil. la Scott et Bowne, Viena VII. cu provocare la acest ziar și primiți printr-o apotecă o sticlă de probă. b) (275) 14-

AVIZ.

Dacă aveți necesitatea, de a Vă aranja locuința, Vă rugăm să vizitați magazinul nostru de mobile

Horger & Kepp,

magazin de mobile și tapiterie,

Sibiu, str. Urezului Nr. 27.

(288) 11-15

IOSIF UDVARI jun.

măestru de parchete,

primește orice reparaturi de parchete, precum și curățirea lor.

Prin o corespondență ușor Vă puteți adresa la mine: (317) 2-2

Sibiu, Grabengasse Nr. 8.

Aspirin

Tabletele
de Aspirin

sunt la dureri de cap, masele, reumatism, influență, etc. ca alinaătoare de dureri recunoscută. Ca să primiți tabletele veritabile de Aspirin, cereți apriat, tablete de Aspirin „Bayer”. Aceste sunt în pachetare originală în tuburi de 20 tablete à 5 gr. și costă cor. 1.20.

Pe fiecare tabletă să vedeți cu-vântul Aspirin.

(2)

(307) 2-20

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiu

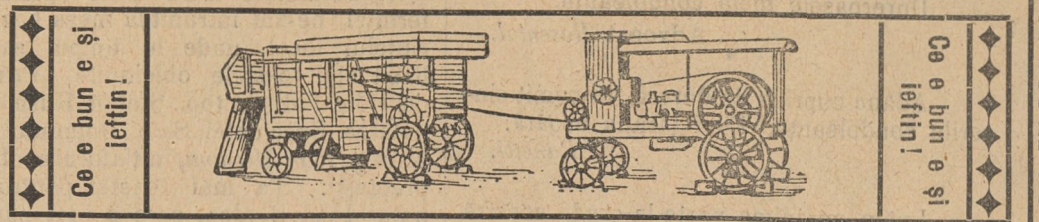
I. Anuar pedagogic

pe anul 1913

de

Dr. O. Ghibu.

Prețul cor. 2.50 + porto 20 fil.

„AGRICOLA”, întreprindere de mașini agricole și motoare
BUDAPEST V. Kóráll-utca 9.

Motoare de oleu brut originale șvediane și originale Diesel pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. Motoare de benzin și oleu brut pentru garnituri de treerat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

♦ Se află totdeauna în depozit. ♦

Prețuri moderate. Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco. 5-12

∞ Corespondență românească. ∞

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1914

cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

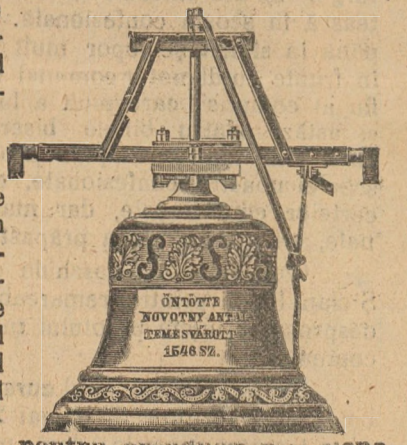
ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurță în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (133) 20 52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de tosse de metal. Pretcuranturi ilustrate gratis.

REVERENZII!

Premiat:

Expoziția internațională de modă,
Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală” I. PETRASCU

Sibiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stoffe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (90) 22-

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziția universală din Roma
1911: Grand premiu și med. de aur